

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 123440 21 Rev
Banjaluka: 1.7.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja d.o.o. A. N.T., koga zastupa punomoćnik M.Š., advokat iz G., protiv tuženog a.d. R. u stečaju, N. T., koga zastupa punomoćnik D.M., advokat iz B., radi utvrđenja, vrijednost spora 475.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv rješenja Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123440 19 Pž od 13.3.2020. godine, na sjednici održanoj 1.7.2021. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 5.923,13 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Obrazloženje

Rješenjem Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123440 17 Ps od 30.5.2019. godine, odbačena je tužba tužitelja i ovaj obavezan da tuženom na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 2.925,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Rješenjem Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123440 19 Pž od 13.3.2020. godine, odbijena je žalba tužitelja i potvrđeno prvostepeno rješenje.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizija odbije i tužitelj obaveže na naknadu troškova na ime sastava odgovora u iznosu od 5.923,13 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje osnovanosti njegovog potraživanja kao razlučnog povjerioca u iznosu od 684.187,65 KM i uvrštenje u tabelu priznatih potraživanja.

Prvostepeni sud je u toku postupka utvrdio:

da je a.d. R. u stečaju presudom Osnovnog suda u Gradišci broj Rs-8/2004 od 2.9.2004. godine, obavezan da tužiteljima K.Š. i drugim (svojim radnicima) isplati ukupni iznos od 607.631,17 KM sa zakonskom zateznom kamatom; da su tužitelji iz te parnice podnijeli

prijedlog za izvršenje radi naplate potraživanja, između ostalog, i prodajom nekretnina dužnika a.d. R. u stečaju; da su tražioci izvršenja, kao ustupiooci, sa d.o.o. A. N.T., kao primaocem potraživanja, zaključili 31.12.2007. godine ugovor o ustupanju potraživanja ovjeren kod Osnovnog suda u Gradišci pod brojem Ov: 07-004038, kojim su ustupili svoja potraživanja po pravosnažnoj presudi broj Rs-8/2004 od 2.9.2004. godine iz izvršnih predmeta (broj I-1014/05 i broj I-109/07) u iznosu od 607.631,17 KM;

da je tužitelj na ispitnom ročištu održanom 24.6.2008. godine u stečajnom postupku koji se vodi protiv tuženog a.d. R., kao razlučni povjerilac, prijavio potraživanje u iznosu od 937.380,95 KM i kao povjerilac opšteg isplatnog reda, potraživanje u iznosu od 533.850,20 KM;

da je tužitelj 22.7.2008. godine podnio tužbu protiv tuženog zavedenu pod poslovnim brojem 57 0 Ps 019633 14 Ps, sa zahtjevom da se utvrdi osnovanost njegovog razlučnog potraživanja u iznosu od 852.537,56 KM i osnovanost potraživanja opšteg isplatnog reda u iznosu od 533.850,20 KM; da je tuženi protivtužbom tražio da se utvrdi da je bez pravnog dejstva prema tuženom i stečajnoj masi ugovor o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine, ovjeren kod Osnovnog suda u Gradišci pod brojem Ov: ...;

da je prvostepeni sud presudom broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine, sudio tako što je utvrdio da je osnovano potraživanje tužitelja u iznosu od 168.385,91 KM i uvrstio ga u red razlučnih povjerilaca, te naložio stečajnom upravniku da potraživanje tužitelja u tom iznosu uvrsti u tabelu priznatih potraživanja, dok je u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbijen (izrekom nije decidirano naveden odbijajući dio zahtjeva u smislu određivanja pojedinačnog ili ukupnog novčanog iznosa i osnova);

da je presudom drugostepenog suda broj 57 0 Ps 019633 16 Pž 2 od 27.5.2016. godine, usvojena žalba tužitelja i prvostepena presuda preinačena u pobijanom dijelu (stav V. izreke prvostepene presude o protivtužbenom zahtjevu), tako što je odbijen protivtužbeni zahtjev koji je glasio: „Utvrdjuje se da je bez pravnog dejstva prema tuženom i stečajnoj masi ugovor o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine, zaključen između Š.K. i dr kao tražitelja izvršenja, zastupani po punomoćniku advokatu S.N. iz G. kao ustupioocu potraživanja, sa jedne strane i A. d.o.o. N.T. zastupanog po direktoru S.B. iz R., u daljem tekstu primaoca potraživanja, sa druge strane, koji je ovjeren kod Osnovnog suda u Gradišci dana 31.12.2007. godine pod brojem Ov: ...“;

da tužitelj nije pobijao prvostepenu presudu u dijelu kojim je njegov tužbeni zahtjev odbijen, pa je u tom dijelu prvostepena presuda postala pravosnažna, što je u obrazloženju konstatovao i drugostepeni sud navodeći „da je prvostepena presuda protekom roka za žalbu postala pravosnažna u stavovima I, II, III, IV i VI“;

Zaključak je prvostepenog suda da se radi o presuđenoj stvari jer je o tužbenom zahtjevu tužitelja istaknutom u konkretnoj parnici, već pravosnažno odlučeno presudom prvostepenog suda od 1.12.2015. godine u predmetu broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2, i to “stavom IV u vezi sa stavom I i II“.

Prvostepeni sud cijeni da je u predmetu broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 tužbeni zahtjev glasio na novčano potraživanje u ukupnom iznosu od 852.537,56 KM, koje je činilo potraživanje iznosa od 607.631,17 KM po osnovu ugovora o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine, iznosa od 76.556,48 KM po osnovu obračunatih dospeljih zateznih kamata do dana otvaranja stečajnog postupka nad tuženim i iznosa od 168.385,91 KM po osnovu

potraživanja koja su utvrđena pravosnažnim i izvršnim sudskim odlukama (tačan zbir je 852.573,56 KM).

Iako izreka prvostepene presude broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine nema decidirano određenje odbijajućeg dijela tužbenog zahtjeva, prvostepeni sud nalazi da se „usporedbom tužbenog zahtjeva i usvajajućeg dijela“ može zaključiti da je zahtjev odbijen za iznos od 607.631,17 KM (zasnovan na ugovoru o ustupanju potraživanja) i za iznos od 76.556,48 KM (kamata dospjela do otvaranja stečajnog postupka), tj ukupno za iznos od 684.187,65 KM.

Odluka prvostepenog suda zasnovana je na odredbi člana 67. stav 1. tačka 4. u vezi sa članom 196. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP-u).

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepeni sud uvidom u spis broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 utvrđuje da tužitelj tužbom od 22.7.2008. godine, podnesenom nakon osporenog potraživanja na ispitnom ročištu, traži da se utvrdi osnovanim potraživanje u iznosu od 852.535,56 KM i da se svrsta u red razlučnih potraživanja.

Drugostepeni sud kao pravilan prihvata zaključak prvostepenog suda da se potraživanje tužitelja u iznosu od 852.535,56 KM može razdvojiti na potraživanje koje se zasniva na ugovoru o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine u iznosu od 607.631,17 KM, na potraživanje kamata dospjelih do otvaranja stečaja u iznosu od 76.566,48 KM i na potraživanje na osnovu pravosnažnih presuda u iznosu od 168.385,91 KM, te da je o tom zahtjevu pravosnažno odlučeno presudom broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine, i to stavom IV u vezi sa stavom I i II, na način da je zahtjev tužitelja djelimično usvojen za iznos od 168.385,91 KM, a odbijen za preostali dio i da je u tom dijelu odluka postala pravosnažna jer se tužitelj nije žalio na prvostepenu presudu u odnosu na odbijajući dio tužbenog zahtjeva.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Odredbom člana 67. stav 1. tačka 4. ZPP-u je propisano da će sud rješenjem odbaciti tužbu ako u postupku prethodnog ispitivanja tužbe utvrdi da je stvar pravosnažno presuđena, što je saglasno sa odredbom člana 196. stav 2. ZPP-u kojom je propisano da sud u toku cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi da li je stvar pravosnažno presuđena, i ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu o kom je već pravosnažno odlučeno, odbaciće tužbu.

Načelo pravne sigurnosti zahtijeva, *inter alia*, da se tamo gdje su sudovi konačno odlučili o nekom pitanju njihova odluka ne smije dovoditi u pitanje (J. protiv B. i Hercegovine, aplikacija broj 41183/02, st. 44, ECHR 2006), jer pravna sigurnost pretpostavlja poštovanje načela *res iudicata*, odnosno načela presuđene stvari. Pravosnažna sudska odluka ne smije se dovoditi u pitanje osim u zakonom predviđenim slučajevima (R. protiv Rusije, aplikacija broj 52854/99, presuda Evropskog suda za ljudska prava od 24.7.2003. godine).

Revizija ukazuje na činjenicu da je presudom prvostepenog suda broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužitelja „preko dosuđenog iznosa“, bez da je u izreci presude jasno naznačeno o kom iznosu se radi, iz kog razloga smatra da ta presuda sadrži nedostatak zbog koga se „ne može ispitati“.

Eventualne nedostatke navedene presude revident je mogao pobijati pravnim lijekovima (žalbom i revizijom) u parnici u kojoj je donesena presuda, a nesporno je da se tužitelj nije žalio na odbijajući dio odluke o tužbenom zahtjevu već samo na usvajajući dio odluke o protivtužbenom zahtjevu, pa je protekom roka za izjavljivanje žalbe prvostepena odluka u odbijajućem dijelu postala pravosnažna.

Naš pravni sistem ne poznaje neegzistentne sudske odluke pa odluka suda, sve i kada je nezakonita i nepravilna, postaje pravosnažna ako je stranka nije pobijala u predviđenom roku. Pravosnažna sudska odluka, bila ona zakonita ili ne, mjerodavna je za pravne odnose stranaka koji su prije pravosnažnosti bili sporni i stranke su dužne da se ponašaju u skladu sa njom.

U predmetu broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 tužitelj je tražio da se utvrdi osnovanost njegovog potraživanja prema tuženom u ukupnom iznosu od 852.537,56 KM, a koje se sastojalo od potraživanja zasnovanog na ugovoru o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine u iznosu od 607.631,17 KM, potraživanja kamata dospjelih do otvaranja stečaja u iznosu od 76.566,48 KM i potraživanja na osnovu pravosnažnih presuda u iznosu od 168.385,91 KM (tačan zbir je 852.583,56 KM), od čega je usvojen samo zahtjev u iznosu od 168.385,91 KM, pa tako odbijajući dio zahtjeva, matematički izračunato, iznosi 684.197,65 KM.

U konkretnoj parnici koja je predmet ovog revizionog postupka, broj 57 0 Ps 123440 17 Ps, po tužbi podnesenoj 19.7.2017. godine, tužitelj traži da se utvrdi osnovanost njegovog potraživanja prema tuženom u iznosu od 684.187,65 KM kao potraživanje razlučnog povjerioca i uvrsti u tabelu priznatih potraživanja. Prema činjeničnim navodima tužbe iznos od 684.187,65 KM predstavlja zbir potraživanja iznosa od 607.631,17 KM i iznosa od 76.566,48 KM, dakle istih iznosa iz istog osnova o kojima je već pravosnažno presuđeno presudom broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine (ovo revizija ne dovodi u sumnju).

Da bi se smatralo da je stvar pravosnažno presuđena potrebno je postojanje identiteta stranaka, identiteta zahtjeva i identiteta činjeničnog stanja.

U konkretnom slučaju postoji identitet stranaka i zahtjeva.

Revizijom se osporava postojanje identiteta činjeničnog stanja navođenjem da se tužba tužitelja od 19.7.2019. godine, kojom je pokrenut konkretni postupak, zasniva na novim činjenicama koje su nastale nakon zaključenja glavne rasprave u predmetu broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2.

Nove činjenice, po revidentu, predstavlja presuda broj 57 0 Ps 019633 16 Pž 2 od 27.5.2016. godine kojom je, po žalbi tužitelja, preinačena prvostepena presuda i odbijen protivtužbeni zahtjev tuženog za utvrđenje da je bez pravnog dejstva prema tuženom i stečajnoj masi ugovor o ustupanju potraživanja od 31.12.2007. godine, zaključen između Š. K. i dr kao ustupioca potraživanja i A. d.o.o. N.T. kao primaoca potraživanja, ovjeren kod Osnovnog suda u Gradišci dana 31.12.2007. godine pod brojem Ov ..., te zapisnik od 11.7.2017. godine sa posebnog ispitnog ročišta stečajnog dužnika (tuženog) iz koga slijedi da je tužitelj, kao razlučni povjerilac, prijavio potraživanje u iznosu od 957.330,95 KM od kog iznosa je stečajni upravnik priznao samo iznos od 168.385, 91 KM, kao glavni dug i iznos od 19.950,00 KM, kao troškove postupka.

U činjeničnim navodima tužbe od 22.7.2008. godine (parnica broj 57 0 Ps 019633 14 Ps), tužitelj navodi da postoji njegovo potraživanje prema tuženom u iznosu od 607.631,17 KM

(zasnovano na ugovoru o ustupanju potraživanja) i iznosu od 76.566,48 KM (kamata dospjela do stečajnog postupka), a iste činjenice su navedene i u tužbi od 19.7.2017. godine (konkretna parnica).

Nesporno je da je tužbeni zahtjev tužitelja u parnici broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 pravosnažno odbijen u dijelu zahtjeva za isplatu iznosa od 607.631,17 KM i od 76.566,48 KM.

Tužitelj u konkretnoj parnici postavlja isti zahtjev zasnovan na istom osnovu, pogrešno ukazujući u reviziji da ne postoji identitet činjeničnog stanja, a što zasniva na tome da je pravosnažnom presudom odbijen protivtužbeni zahtjev tuženog za utvrđenje da je bez pravnog dejstva prema tuženom i stečajnoj masi ugovor o ustupanju potraživanja.

Stav je ovog suda da tužitelj u tužbi kojom je pokrenuta parnica broj 57 0 Ps 019633 14 Ps i u tužbi kojom je pokrenuta konkretna parnica, tužbene zahtjeve zasniva na istom činjeničnom osnovu tj. na ugovoru o ustupanju potraživanja.

Prvostepenu presudu broj 57 0 Ps 019633 14 Ps 2 od 1.12.2015. godine tužitelj je žalbom pobijao samo u odnosu na odluku o protivtužbenom zahtjevu, ali ne i u odbijajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu koji dio potraživanja je zasnovan na ugovoru o ustupanju, pa je svojim postupanjem doveo do toga da odluka u tom dijelu postane pravosnažna.

Okolnost da je drugostepenom presudom usvojena žalba tužitelja i u konačnom odbijen protivtužbeni zahtjev nije od uticaja, jer i dalje egzistira pravosnažna odluka o odbijajućem dijelu tužbenog zahtjeva, a tužitelj nije dokazao niti tvrdi da je, u postupku po vanrednom pravnom lijeku, došlo do promjene pravosnažne presude u tom dijelu.

Dakle, u obje parnice pored identiteta stranaka, postoji i identitet pravnog i činjeničnog osnova.

Institut *res iudicata* zahtijeva da nijedna stranka nema pravo da traži reviziju pravosnažne i obavezujuće presude, a da za to nisu ispunjeni zakonom propisani uslovi, samo u svrhu odobravanja ponovnog suđenja i donošenja nove odluke. Time se dovodi u pitanje jedna od najbitnijih posljedica pravosnažnosti, a to je vezanost suda za pravosnažnu odluku i narušava temeljno načelo parničnog postupka koje je istovremeno i temelj pravne sigurnosti, tj. da se o istoj stvari među istim strankama može suditi samo jedanput (*ne bis in idem*).

Zahtjev tuženog za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 5.923,13 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, na ime sastava odgovora na reviziju, nije osnovan u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP-u, ali i zbog toga što se u njemu iznose činjenice i pravni stavovi koje je tuženi iznosio tokom parnice i koji su od strane nižestepenih sudova cijenjani prilikom odlučivanja.

Temeljem odredbe člana 248. u vezi sa članom 254. stav 4. ZPP-u, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić